

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TÜRKİYE YÜZYILI KALKINMA PROGRAMI

MUSTAFA KESKİN

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Mayıs, 2023
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. 2023 VİZYONU	1
2.1 Ekonomik Hedefler	1
2.2 Siyasi Hedefler	2
2.3 Yargı ve Hukukta Hedefler	2
2.4 Teknolojide Hedefler	3
2.5 Çevre Hedefleri	3
2.6 Altyapısal ve Diğer Hedefler	3
3. TÜRKİYE YÜZYILI KALKINMA PROGRAMI	5
4. 2024-2028 YILI HEDEFLERİ	5
5. 2023 VE 2028 EKONOMİK HEDEFLERİNİN MUKAYESESİ	6
6. SONUÇ	6
7. KAYNAKÇA	6

1. GİRİŞ

28 Ekim 2022’de Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan “Türkiye Yüzyılı” programı Ak Parti’nin 2023 vizyonunun devamı niteliğindedir.

Ak Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın "Dünyanın yeni ve hayati meydan okumalarla karşı karşıya olduğu şu dönemde, 'Türkiye Yüzyılı' programımızla Cumhuriyet'imizin yeni yüzyılına güçlü bir başlangıç yapmak istiyoruz." sözleriyle tanıtımını yaptığı program toplam 17 ana maddeden oluşmaktadır.

Bu rapor, hükümetin 2023 yılı hedeflerini ve Türkiye Yüzyılı programını analiz ederek bilgi vermeyi amaçlamaktadır. İlk olarak 2023 yılı hedefleri verilmiş ardından Türkiye Yüzyılı Programı detayları ile ortak noktalar tespit edilmiştir.

2. 2023 VİZYONU

2012 yılının sonunda Ak Parti Genel Başkanı Erdoğan tarafından açıklanan Türkiye’nin 2023 hedefleri Cumhuriyetin yüzüncü yılına atıfta bulunarak 100 maddeden oluşmaktadır. Bu bölümde belirlenen 100 hedef, alanına göre maddeler halinde gösterilmektedir.

2.1 Ekonomik Hedefler

2023 hedeflerine dâhil olan ekonomik hedefler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

EKONOMİK HEDEFLER	DURUM
Yüksek teknolojiye sahip ürünlerin genel ihracattaki payının %20’ye yükseltilmesi	%3,1
100 milyar dolar ile inşaat malzemeleri ihracatında dünyada ilk üçe yerleşmesi	33,74 Milyar Dolar
Orta ve yüksek teknolojiye sahip ürünlerde Avrasya bölgesinin en büyük tedarikçisi olunması	-
46 milyon turistten 50 milyar dolar gelir edilmesi	46.2 Milyar Dolar, 51.3 Milyon Kişi
Büyüme oranını sürdürülebilir şekilde %7 seviyesine yükseltilmesi	%5,6
Cari açığın kapatılıp, cari fazla verilmesi	Cari Açık 48,8 Milyar Dolar
İşsizlik oranını %5’e indirilmesi	%10,4
Kayıt dışı istihdamın %15 seviyesine kadar azaltılması	%21,3
Sosyal Güvenlik açığının GSYİH’nın %1’e düşürülmesi	39,7 Milyar TL Açık
Yoksulluk seviyesinin altında kalan nüfusun azaltılması	% 14,4 (Medyan Gelirin %50’si)
Çok yüksek insanî gelişme kategorisine çıkmak	-
İstanbul’u dünyanın önemli finans şehirlerinden biri yapmak	64. Sıra
Denizcilik ekonomisinde Ar-Ge’nin payını, ulusal hedefe paralel %2 seviyesine çıkarılması	-
Otomotiv sektöründe, 5 milyon araç üretimi ve 125 milyar dolarlık ihracat yapılması	1,3 Milyon Ür./9,2 Milyar Dolar İh.
10 milyar dolar bandında yaş sebze ve meyve ihracatı yapılması	2,95 Milyar Dolar
Hazır giyim sektöründe 60 milyar dolarlık ihracat yapılması	21,1 Milyar Dolar
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda işlem gören şirket sayısını bine yükseltmek, nüfusun %10’una yakın yatırımcı olması	449 Şirket/ % 4,4
Bölgelerarası gelişmişlik düzeyinde eşitliğin korunması	-
Kadın işgücü katılımının %38’e yükseltilmesi	%36,8
İş ve Meslek Danışmanı sayısının kısa vadede 4 bine çıkarılması	-

Kaynak: Euronews

2.2 Siyasi Hedefler

2023 hedeflerine dâhil olan siyasi hedefler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

SİYASİ HEDEFLER	DURUM
Demokrasi ve hukuk ilkelerinin işleyişinin kalitesi artırmak	Evet
Partilerin kapatılmasının kaldırılması	Evet
Parti kurulumunda engelleyici hükümlerin kaldırılması	Evet
Partilerde tek tipteleştirici hükümlerin kaldırılması	Evet
Siyasete katılımdaki tüm engellemelerin kaldırılması	Evet
Temsilde adaletin sağlanması	Evet
YSK'nın yeniden yapılandırılması	Evet
Başkanlık, yarı başkanlık ve partili cumhurbaşkanı konularının tartışılması	Evet
Yeni bir Anayasa'nın ülkeye kazandırılması	Hayır
Dokunulmazlık konusunun yeni anayasa çerçevesinde evrensel kriterlere göre yeniden düzenlenmesi	Hayır
Kamu hizmetlerine ana dilde erişim sağlanması	Hayır
Ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik komisyonunun kurulması	Evet
İsmi darbe olaylarına karışan şahısların isimlerinin kamu alanlarından kaldırılması	-
Askeri okullardaki müfredatın yenilenmesi	Evet
Kamu hizmetlerine Kürtçe tercümanlığın kazandırılması	Evet
Kamu hizmetlerinden faydalanmada olabilecek etnik ayrımcılığın bitirilmesi	Evet
Güvenlik için özgürlükten taviz verilmemesi	Evet
Jandarmanın kolluk hizmeti sunan sivil bir yapıya dönüştürülmesi	Evet
Kamuda 15 bin engelli bireye yeni istihdam sağlanması	Evet
YÖK'ün koordinasyon kuruluna dönüşmesi	Evet
AB hedeflerine devam edilmesi	Evet

Kaynak: Euronews

2.3 Yargı ve Hukukta Hedefler

2023 hedeflerine dâhil olan yargı ve hukuk alanındaki hedefler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

YARGI VE HUKUKTAKİ HEDEFLER	DURUM
Yargı organlarına hız kazandırılması	Evet
Nefret suçu ile ilgili düzenleme yapılması	Evet
İhtisas mahkemelerinin sayılarının ve çeşitlerinin miktarının artırılması	Evet
Yargılamada etkinlik ve şeffaflığı sağlamak için sesli ve görüntülü sistemlerin faaliyete geçirilmesi	-
Hafif suçlarda mahpusluğun istisnai hale getirilmesi	Evet
Yargıtay ve Danıştay'ın iş yükü azaltılıp içtihat mahkemelerine dönüştürülmesi	-
Anadilde savunma sorununun çözülmesi	Evet
Bağımsız kolluk denetim merkezinin kurulması	Evet
Kişisel verilerin korunmasına yönelik yasal düzenleme yapılması	Evet
Darbelerin dayanağı olan mevzuatın çıkarılması	-
Yargı birliğinin sağlanması	-
Mevzuatta etnik ayrımcılık algısı yaratan tüm hükümlerin çıkarılması	Evet
Hukukta terörle mücadeleye devam edilmesi	Evet
Yeni bir kamu personel sisteminin getirilmesi	Evet
Yeni bir köy kanununun yapılması	Evet
Ülkede demokratik olgunluğun geliştirilmesi	Evet
İnsan hakları temelinde adalet sisteminin geliştirilmesi	Evet
Çalışma yaşamında insan/birey odaklı sistemlerin geliştirilmesi	-

Kaynak: Euronews

2.4 Teknolojide Hedefler

2023 hedeflerine dâhil olan teknolojik hedefler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

TEKNOLOJİK HEDEFLER	DURUM
Uluslararası bilinirliğe sahip en 2 tip tek-çift pervaneli ve çift motorlu hafif jet uçağının üretilmesi	Evet
Kendi uydusunu uzaya yerleştirecek teknolojiye erişilmesi	Evet
Bilişimin hacminin 160 milyar dolara çıkarılması	Hayır
Geniş bant internet abone sayısını 30 milyona ulaştırmak	Evet
Avrupa'nın çağrı merkezi üssü olunması	-
Küresel bilişim teknolojileri pazarında söz sahibi en az bir ulusal şirkete, en az bir ulusal markaya, tasarım ve standardıyla bize ait en az bir ulusal ürüne sahip olunması	Hayır
İlk yerli savaş uçağını yapılması	Evet
Entegre sınır yönetimi sisteminin hayata geçirilmesi	-
Ar-ge harcamalarında küresel boyutta en üst ligde olunması	Hayır
Bilim ve teknoloji ihrac edebilecek seviyeye erişilebilmesi	Evet

Kaynak: Euronews

2.5 Çevre Hedefleri

2023 hedeflerine dâhil olan çevresel hedefler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

ÇEVRESEL HEDEFLER	DURUM
Orman hacminin ülkenin toplam alanının %30'una yükseltilmesi	%29,4
Türkiye'nin deniz kıyılarını küresel olarak en temiz kıyılar arasına girebilecek etkin bir çevre yönetim sisteminin kurulması	-
Yaşlı, engelli ve çocuklar için yerleşim birimlerinin yapılması	Evet
Tüm nesli tehdit ve tehlike altında olan endemik, gösterge türlerin korunması	Evet
Yenilenebilir enerji kaynaklarını minimum %30 seviyesine yükseltilmesi	%54
Rüzgâr enerjisinde 10 bin MW kurulu kapasiteye erişilmesi	10.976 MW (Haziran 2022)
Jeotermal kaynakların tümünün kullanılması	1.686 MW (Haziran 2022)
5 bin MW hidroelektrik santrali kurulu kapasitesine erişilmesi	31.558 MW (Haziran 2022)

Kaynak: Euronews

2.6 Altyapısal ve Diğer Hedefler

2023 hedeflerine dâhil olan altyapı ve diğer hedefler aşağıdaki maddeler halinde sıralanmıştır:

ALTYAPI VE DİĞER HEDEFLER	DURUM
1 adet 60 milyon, 2 adet 30 milyon, 3 adet 15 milyon kapasiteli 3 havalimanı yapılması	Evet
Türkiye'nin havacılıkta üs yapılması	-
Şehir içi ulaşım sistemlerini AB standartlarına uyumlu hale getirilmesi	Evet
Engelliler için ulaşım planlama ve tasarım standardının oluşturulması	Evet
Kentlere özgün otopark yönetim sistemi kurulması	Evet
Türkiye'nin enerji köprüsü haline gelmesi	Evet
Petrol ve doğalgaz aramalarını artırıp enerjide dışa bağımlılığın ortadan kaldırılması	Evet
6 bin 792 kilometre yeni yüksek hızlı tren ağının inşa edilmesi	1213 Km
Başkentray projesinin inşa edilmesi	Evet
Egeray projesinin bitirilmesi ve demiryolu araç filosunun yenilenmesi	Evet
Demiryolu Araştırma Enstitüsü'nün kurulması	Evet
Olimpiyat, Dünya Futbol Şampiyonası ya da Avrupa Futbol Şampiyonası gibi uluslararası büyüklükte bir organizasyona ev sahipliği yapılması	Evet
Sulanabilir tüm arazilerin sulanmasının sağlanması	-

EXPO fuarına ev sahipliği yapılması	Evet
Bölünmüş yolların 32 bin kilometreye çıkarılması	28.906 Km
Kuzey-güney karayolu koridorlarının geliştirilmesi	-
Yerleşim merkezlerine çevre yolu yapılması	Evet
24 yeni karayolu yapılması	-
Karayolu Akademisi kurulması	-
Tüm liman ve OSB'lerin bölünmüş yollarla bağlantılarının oluşturulması	-
Türk Otomotiv Kurumu'nun kurulması	-
İçme, kullanma ve sanayi için 38.5 milyar metreküplük su kapasitesinin oluşturulması	13 Milyar Mt ³
Yeni liman projeleriyle transit ülke konumunda olunması	Evet
Katma değeri yüksek, ileri teknoloji gemilerin yapılması	Evet
Marmara Denizi'nde kuzey-güney, doğu-batı ulaşimleri için modern, fonksiyonel ve intermodel taşımacılığa uygun 2 veya 3 katlı araç yüklenme boşaltma imkânları olan Ro-Ro terminallerinin yapılması	Evet
200 adet balıkçı barınağının 55'ini kademeli olarak yat limanına dönüştürülmesi	Hayır
Deniz ticaret filosunun modernizasyonu ile dünyanın en büyük 10 limanından birinin yapılması	Hayır
Meteoroloji alanında bölgesel merkez olunması	-
Yurtdışında en fazla temsilciliği olan beşinci ülke olunması	Evet
İstanbul'a dördüncü "metro geçişli bir köprü" daha yapılması	Evet
Eğitim sistemimizi bilimsel, analitik, kişisel gelişime önem veren inovasyon ağırlıklı ve istikrarlı ön görülebilir bir yapı kazandırılması	Hayır
Üniversitelerimizi akademik bilinç, AR-GE ile sanayicimiz ve ihracatçımız ile bütünleştirerek daha kaliteli bir yapıya erişilmesi	Evet
Yerli Türk otomobilinin yapılması	Evet
Yerli Türk uçağının yapılması	Evet
Yerli füzeler, roketler, silahlar (savunma sistemini geliştirmek) yapılması	Evet
Yerli uçak gemisinin yapılması	Evet
Roket fırlatma tesisine sahip olunması	Evet
Yeni büyük bir demir çelik fabrikasının kurulması	Hayır
Yeni madenleri ve türevlerini işleyecek fabrikaların (mesela bor gibi) kurulması	Evet
Ham maden ihracatı yerine katma değeri yüksek işlenmiş maden ve metal üretimi yaparak işlenmiş metal külçe ve türevleri ile işlenmiş sanayi ürünlerinin ihracatına yönelmesi	Evet
Gemi, lokomotif, uçak motoru, araba motoru, HES tribünü yapacak tesislerin kurulması	Evet
Her şehre metro yapılması ve şehirleri birbirine bağlayan hızlı tren ağlarının kurulması	Hayır
Şehirlerin ve çevrelerin kentsel dönüşüm ile yeniden yapılandırılması	Evet
Şehirlerin altyapısının (içme suyu, kanalizasyon yağmur suyu, elektrik, doğal gaz, telefon, internet gibi) planlı yapılmasının sağlanması	Evet
Güneş ve Rüzgâr enerjisinden daha çok yararlanılması	Evet
Bölgelere farklı sanayi tesisleri kurulması	Evet
İthalatın azaltılması	Hayır
Ekolojik turizm gibi doğayla uyumlu yerel kalkınmayı destekleyen yeni turizm alanlarının açılması	Evet
Dünya çapında müzeler yapılması	Evet
Dünya çapında ilginç mimari eserler ortaya çıkarılması	Evet
Tarım ve hayvancılığı desteklenmesi, yeniden kendine yeten bir ülke olunması	Hayır
Sanayide maliyetleri düşürecek AR-GE çalışmalarına destek olunması	Evet
Devasa Şehir Hastaneleri veya Bölge Hastaneleri'nin kurulması	Evet

Kaynak: Euronews

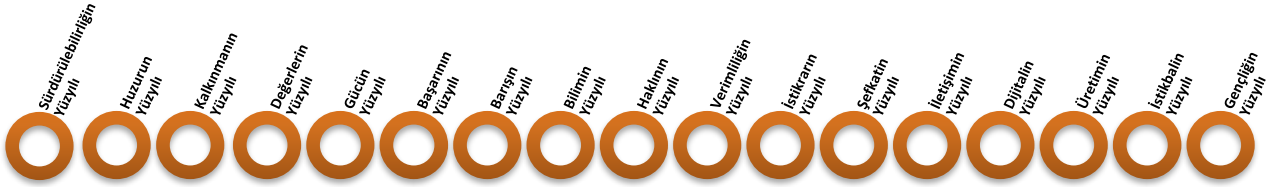
3. TÜRKİYE YÜZYILI KALKINMA PROGRAMI

Türkiye Yüzyılı Programı, Cumhurbaşkanı tarafından 2023 yılında sürdürülebilirliğin, kalkınmanın, huzurun, istikrarın, istikbalin, iletişimin, haklının, gücün, değerlerin, başarının, dijitalin, bilimin, barışın, verimliliğin, üretimin ve şefkatin yüzyılı şeklinde tanımlanmıştır.

Program kapsamında Türkiye’de savunma, teknoloji, sağlık, spor gibi tüm başlıklarda yapılmış ve yapılacak projelerin detaylarına genişçe yer verilmiştir.

Her alanda planlanmış toplamda 603 proje; HES bölgeleri, TOGG, Akkuyu Nükleer Güç Santrali, Bor Karbür Üretim Tesisi, Sanayide Yeşil Dönüşüm Projesi, Sosyal Konut Projesi, KAAN, ATAK-2, GÖKBAY, HÜRKUŞ-2, TCG-ANADOLU, ALTAY, MİLGEM ve ULAQ gibi büyük projeleri de kapsamaktadır.

Şekil 1: Türkiye Yüzyılı Programı’nda 17 Temel Alan

Kaynak: Turkiyeyuzyili.com

4. 2024-2028 YILI HEDEFLERİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı 2024-2028 yılları arasında belirlediği başlıca hedefleri aşağıda maddeler halinde sıralamıştır. Genel itibarıyla sosyal devlet anlayışını benimseyen ve ekonomik alandaki iyileşmelerle beraber bireylerin yaşam kalitelerini artıracak hedefler belirlenmiştir.

Şekil 2: 2024-2028 Hedefleri

Kaynak: Paraanaliz

5. 2023 VE 2028 EKONOMİK HEDEFLERİNİN MUKAYESESİ

2023 ile 2028 yılları makroekonomik hedefler ve 2022 yılındaki son durumu aşağıdaki tabloda incelenmiştir. Buna göre, 2023 yılı için belirlenen hedefler ile 2022 yılında gerçekleşen rakamlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. 2023 yılında enflasyon tek haneli olması gerekirken 2022 yılında %64,27 olmuştur. Yıllık büyüme oranı 2023 yılında %7 olarak belirlenmişken 2022 yılında %5,6 şeklinde olmuştur.

2022 Durumu, 2023 ve 2028 Makroekonomik Hedefler Mukayesesi			
HEDEF	2028	2023	2022
Enflasyon	Tek Hane	Tek Hane	% 64,27
Büyüme	% 5,5	% 7,0	% 5,6
Milli Gelir	1,5 Trilyon Dolar	2,0 Trilyon Dolar	905,5 Milyar Dolar
Kişi Başı GSYH	16 Bin Dolar	25 Bin Dolar	10.618 Dolar
İşsizlik	% 7,0	% 5,0	% 10,4
İhracat	400 Milyar Dolar	500 Milyar Dolar	254,1 Milyar Dolar
Turizm	100 Milyar Dolar	50 Milyar Dolar	46,2 Milyar Dolar

Kaynak: Paraanaliz, Euronews ve TÜİK

6. SONUÇ

Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılı adına belirlenen 2023 yılı hedefleri, Türkiye Yüzyılı Kalkınma Programı ve 2024-2028 yılları arasında belirlenen hedefler proje kapsamında incelenmiştir. 2023 yılı hedefleri incelendiğinde bazı hedefler gerçekleştirilemezken bazı hedefler gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin Yüzyılı Programında ise tüm Türkiye'yi kapsayan geniş bir yol izlenerek 21 yıllık iktidar döneminde yapılan hizmetler ve yapılacak hizmetlerin vizyonu paylaşılmıştır. Çalışmada 14 Mayıs 2023 seçim öncesinde iktidarın 2024-2028 yılı hedeflerine de yer verilerek Türkiye Yüzyılı Programı ve 2012'de yayınlanan 2023 hedefleri arasında bir köprü kurulmuştur.

7. KAYNAKÇA

- ✦ <https://turkiyeyuzyili.com/anasayfa>
- ✦ https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/turkiye-yuzyili-internet-sitesi-acildi-16-maddede-ak-parti-vizyon-belgesi,p-nlntiwh0W_mUazoMv7fA/2QxVZMQ6w0Kg5vKLQ8P8Sg
- ✦ <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiye-yuzyili-basliyor-iste-hayata-gecirilecek-projeler-725892.html>
- ✦ <https://tr.euronews.com/2021/09/18/ak-parti-kendi-hayallerinin-cok-gerisinde-2023-icin-ekonomik-hedefler-neydi-ne-oldu>
- ✦ <https://www.paraanaliz.com/2023/ekonomi/cumhurbaskani-erdoganin-ekonomik-secim-vaatleri-g-51294/>
- ✦ Türkiye İstatistik Kurumu
- ✦ <https://www.akparti.org.tr/parti/hedef-2023/diger/>